

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania J. T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o dodatek pieniężny,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 maja 2023 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 5 kwietnia 2022 r., sygn. akt III AUa 1263/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz J. T. kwotę 240 zł
(dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2022 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 29 kwietnia 2021 r., którym zmieniono decyzję organu rentowego z dnia 12 grudnia 2019 r. i przyznano ubezpieczonemu J. T. prawo do dodatku pieniężnego do renty inwalidzkiej od dnia 1 października 2019 r.

W ocenie Sądów *meriti* ubezpieczony, urodzony 24 sierpnia 1924 r., który od dnia 1 stycznia 1976 r. nabył prawo do renty inwalidy wojennego w związku z pobytem w obozie koncentracyjnym, a następnie w dniu 31 października 2019 r. złożył wniosek o wydanie książki inwalidy wojennego wraz z zaświadczeniem Szefa

Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych (dalej jako USKiOR) z dnia 22 października 2019 r., potwierdzającym, że jego pobyt w obozie koncentracyjnym był skutkiem prowadzenia działalności kombatanckiej, nabył w trybie uproszczonym status inwalidy wojennego, co potwierdza książka inwalidy wojennego wydana mu przez organ rentowy na podstawie art. 15 ustawy z dnia 15 marca 2019 r. o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 75, dalej jako nowelizacja z 2019 r.), wydawana osobom posiadającym, tak jak ubezpieczony, stosowne zaświadczenie USKiOR (art. 15 ust. 2 nowelizacji). Skoro książka inwalidy wojennego jest dokumentem potwierdzającym prawo do korzystania z uprawnień, o których mowa w art. 23c ust. 1 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2021 r., poz. 1656, dalej jako ustawa zaopatrzeniowa), to ubezpieczonemu przysługuje dodatek pieniężny w rozumieniu art. 12a tej ustawy. Sąd Apelacyjny podkreślił, że art. 15 nowelizacji z 2019 r. ma charakter *lex specialis*, wprowadzony właśnie po to, by do pewnych osób (m.in. mających legitymację osoby represjonowanej) nie stosować przepisów o rozpatrywaniu ich spraw ponownie przez wojskowe komisje lekarskie i lekarzy orzeczników ZUS. Wbrew stanowisku organu rentowego, ubezpieczony mógł więc uzyskać uprawnienia do dodatku pieniężnego nie po zmianie symbolu świadczenia z OZIW na WZIW i stawieniu się przed komisją lekarską ZUS, ale już po wydaniu mu książki inwalidy wojennego, poczynając od dnia powstania prawa do świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Stosownie bowiem do art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, Dz.U. z 2021 r., poz. 1858, dalej jako ustawa o kombatantach) kombatantom będącym inwalidami wojennymi lub wojskowymi przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy zaopatrzeniowej, a takim świadczeniem jest sporny dodatek.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w całości zaskarżył skargą kasacyjną organ rentowy domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i rozstrzygnięcia co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenia zaskarżonego

wyroku w całości i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego - art. 12 ust. 2 ustawy o kombatanach, przez jego niezastosowanie i uznanie, że ubezpieczonemu przysługuje prawo dodatku pieniężnego w sytuacji, gdy prawo to nie przysługuje osobom uprawnionym do renty dla osoby represjonowanej pobierającej świadczenie o symbolu OZIW.

Skarżący wniósł „o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że jest ona oczywiście uzasadniona”, a w przypadku nie uwzględnienia powyższego wniosku wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do pytania – „czy uprawnionymi do dodatku pieniężnego, o którym mowa w art. 12a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej są wyłącznie osoby uprawnione do renty inwalidzkiej o symbolu WZIW, czy też świadczenie to przysługuje również osobom pobierającym rentę o symbolu OZIW.”

Ubezpieczony wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i o zasądzenie od skarżącego na jego na rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych prawem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia

skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłankach wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., tj. występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999).

Z kolei odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście

skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy wspomnieć, że ujęte w skardze przesłanki przedsądu wzajemnie się wykluczają. W orzecznictwie przyjęty jest pogląd, że nie można twierdzić, iż skarga jest oczywiście uzasadniona (co ma miejsce wówczas, gdy stwierdzone naruszenia prawa są widoczne na pierwszy rzut oka, bez pogłębionej analizy prawnej) i że jednocześnie w sprawie występują poważne

zagadnienia prawne, które wymagają zaangażowania Sądu Najwyższego w dokonanie pogłębionej interpretacji niejasnych przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171 czy z dnia 8 lutego 2023 r., I USK 529/21, LEX nr 3522769). To co ma świadczyć o oczywistej zasadności skargi nie może być jednocześnie ujmowane jako podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., gdyż jeżeli występuje istotne zagadnienie prawne albo poważny problem świadczący o potrzebie wykładni przepisu, to nie można jednocześnie twierdzić, że z tych samych przyczyn skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą i drugą podstawę przedsądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675225). To co jest sporne, nie może być zarazem oczywiste (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122 czy z dnia 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, LEX nr 1771724). Zatem nie do pogodzenia z oczywistością skargi jest stawianie w niej zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy ani wskazywanie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, LEX nr 1365662 czy z dnia 25 stycznia 2023 r., II USK 62/22, LEX nr 3517044).

Niezależnie od powyższego zauważyć trzeba, że skarżący oczywistej zasadności skargi upatruje w stanowisku Sądów obu instancji, iż ubezpieczony jest inwalidą wojennym w rozumieniu art. 7 ust. 5 ustawy zaopatrzeniowej z uwagi na skorzystanie z uproszczonej procedury, o której mowa w art. 15 nowelizacji z 2019 r. Tymczasem w podstawach skargi nie zarzucono naruszenia przez Sądy orzekające przepisów ustawy zaopatrzeniowej, które w ocenie Sądów obu instancji zadecydowały o przyjęciu w stosunku do ubezpieczonego takiego statusu, co w konsekwencji dawało mu prawo do dodatku pieniężnego przewidzianego w art. 12a ustawy zaopatrzeniowej. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej, które wyznaczają, między innymi, podstawy kasacyjne, a w ich ramach zarzuty naruszenia konkretnych przepisów prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2008 r., I UK 78/08, LEX nr 818579). A zatem o

oczywistej zasadności skargi nie mogą świadczyć przepisy, które nie zostały powołane w podstawach skargi, których naruszenia upatruje skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2019 r., I UK 353/18, LEX nr 2687541).

Również zagadnienie prawne nie spełnia przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sugerując potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ograniczył się wyłącznie do postawienia pytania *„czy uprawnionymi do dodatku pieniężnego, o którym mowa w art. 12a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej są wyłącznie osoby uprawnione do renty inwalidzkiej o symbolu WZIW, czy też świadczenie to przysługuje również osobom pobierającym rentę o symbolu OZIW.”* Nie wyjaśnił na czym polega trudność w dekodowaniu art. 12a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, do jakich rozbieżnych ocen może prowadzić wykładnia tego przepisu. Nie przedstawił zatem argumentacji jurydycznej, za pomocą której wykazałby, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne cechujące się walorem „istotności” wymaganym w przypadku zagadnień, które mogą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 czy z dnia 16 marca 2022 r., II USK 115/21, LEX nr 3158160). Nie może zatem mieć charakteru kazuistycznego.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[f.n]

